

Számvitel I.

2. előadás

A könyvvezetés

Dr. habil Borbély Katalin
egyetemi docens

Ismétlés

Fogalmak:

Számvitel és részei

A beszámoló részei

A vagyon és az eredmény alkotó elemei (eszköz, forrás, költség, ráfordítás, bevétel)

Az eszköz és forrás főcsoportok

A beszámoló feltételrendszere

A könyvvezetés fajtái

Alapvető összefüggések 1.

VAGYON

EREDMÉNY

megjelenési alak	eredet	eredménycsökkentő	eredménycsökkentő	eredménynövelő
MÉRLEG, 201X. hónap, nap		EREDMÉNYKIMUTATÁS, 201X.		
ESZKÖZ	FORRÁS	KÖLTSÉG	→ RÁFORDÍTÁS	BEVÉTEL
A) Befektetett eszközök	D) Saját tőke része az adózott eredmény	Csoportosításuk a számvitelben	Eredménykategóriák $\pm$ üzemi $\pm$ pénzügyi = adózás előtti eredmény - adófizetési kötelezettség = adózott eredmény	
B) Forgóeszközök	E) Céltartalék	1. Jelleg szerint:	→	Összköltség eljárásra épülő eredménykimutatás
C) AIE	F) Kötelezettség	költségnemek		
	G) PIE	2. Funkció szerint:	→	Forgalmi költség eljárásra épülő eredménykimutatás
Összes eszköz	Összes forrás	közvetlen, közvetett		

Mérlegegyezőség elve

Üzemgazdasági elv

Eredmény elv

Számviteli előírások a vállalkozások számára

Elsődleges **követelmény:**

megbízható valós összkép a beszámolóban és az azt alátámasztó könyvvezetésben

A számviteli törvényben meghatározottak alapján **rögzített:**

a könyvvezetés módja

a beszámoló fajtája

A számviteli törvény tartalmaz **a fentiekén kívül**

kogens (kényszerítő, eltérést nem engedő) és

diszpozitív (eltérést engedő, kiegészítő) előírásokat.

Számviteli politika

A számviteli politika tartalma: a diszpozitív előírások közötti konkrét választás

- A számviteli politika **mellékletei**
  - Eszközök és források értékelési szabályzata
  - Pénzkezelési szabályzat
  - Leltározási szabályzat
  - Önköltségszámítási szabályzat (meghatározott feltételekkel)

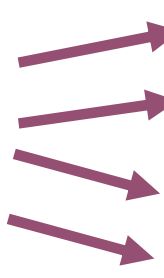
Eltérés a törvény előírásaitól:

- Csak kivételes és indokolt esetben
- A kiegészítő mellékletben részletezni kell
- Könyvvizsgáló hitelesíti a valós összképet
- Nem mondhat ellent az EU vonatkozó szabályainak

Számviteli alapelvek

1. A vállalkozás folytatásának elve
2. A teljesség elve
3. A valódiság elve
4. A világosság elve
5. A következetesség elve
6. A folytonosság elve
7. Az összemérés elve
8. Az óvatosság elve
9. A bruttó elszámolás elve
10. Az egyedi értékelés elve
11. Az időbeli elhatárolás elve
12. A tartalom elsődlegessége a formával szemben elve
13. A lényegesség elve
14. A költség-haszon összevetésének elve

+ 4 „nem nevesített elv”

-
- Hasznosíthatóság
  - Semlegesség
  - Időszerűség
  - Helytállóság

Gazdasági esemény

Fogalma

A vállalkozás vagyonában és eredményében bekövetkezett minden olyan változás, amely egyértelműen (vagy megbízhatóan) számszerűsíthető.

A teljesség elve alapján minden gazdasági eseményt rögzíteni kell.

Feljegyzésének módjai:

Számlasoros

Idősoros feljegyzés

A főkönyvi számla 1

A főkönyvi számla a kettős könyvvitel technikai alapegysége, ami (általában) egy vagyonrész vagy egy eredménytényezőt testesít meg.

A számla kötelező tartozékai:

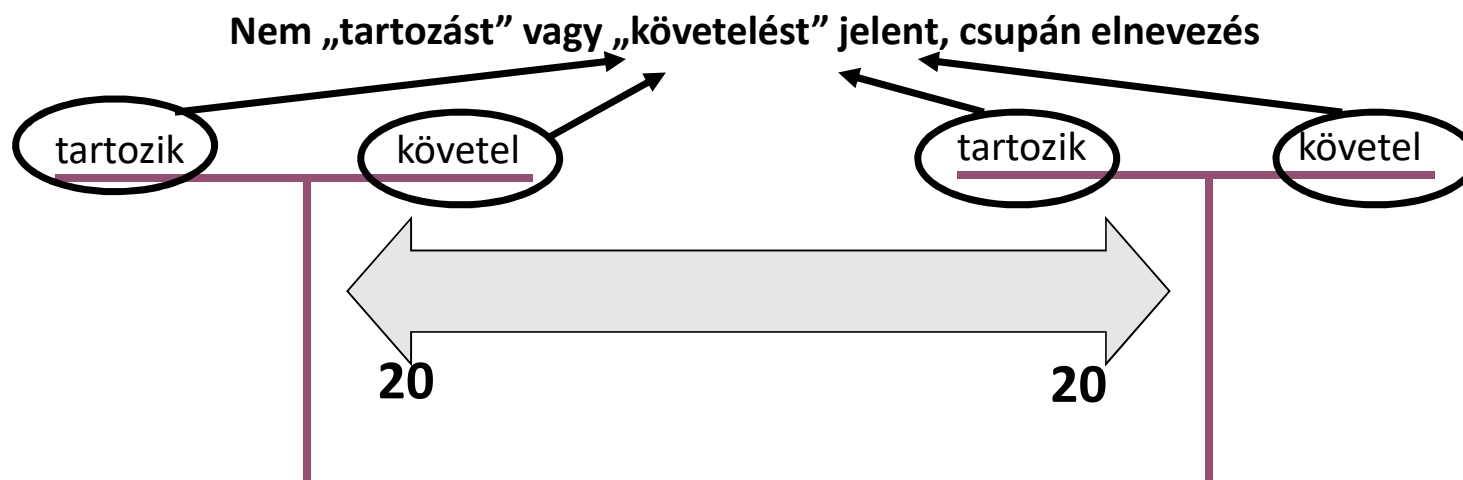
	Tartozik	384. Elszámolási betétszámla	Követel	
		3000	16000	
		12000	4000	
		18000		
		<hr/>	<hr/>	
Tartozik forgalom		33000	20000	Követel forgalom
A Tartozik oldali összegek összértéke				A Követel oldali összegek összértéke

Ha a két forgalmat kivonjuk egymásból (mindig a nagyobbat a kisebből), akkor a számla **Egyenlegét** kapjuk, aminek jellege/típusa attól függ, hogy melyik forgalom volt a nagyobb értékű. A számla egyenlege nulla is lehet.
 $33000 - 20000 = 12000$ T Egyenlege van az Elszámolási betétszámlának

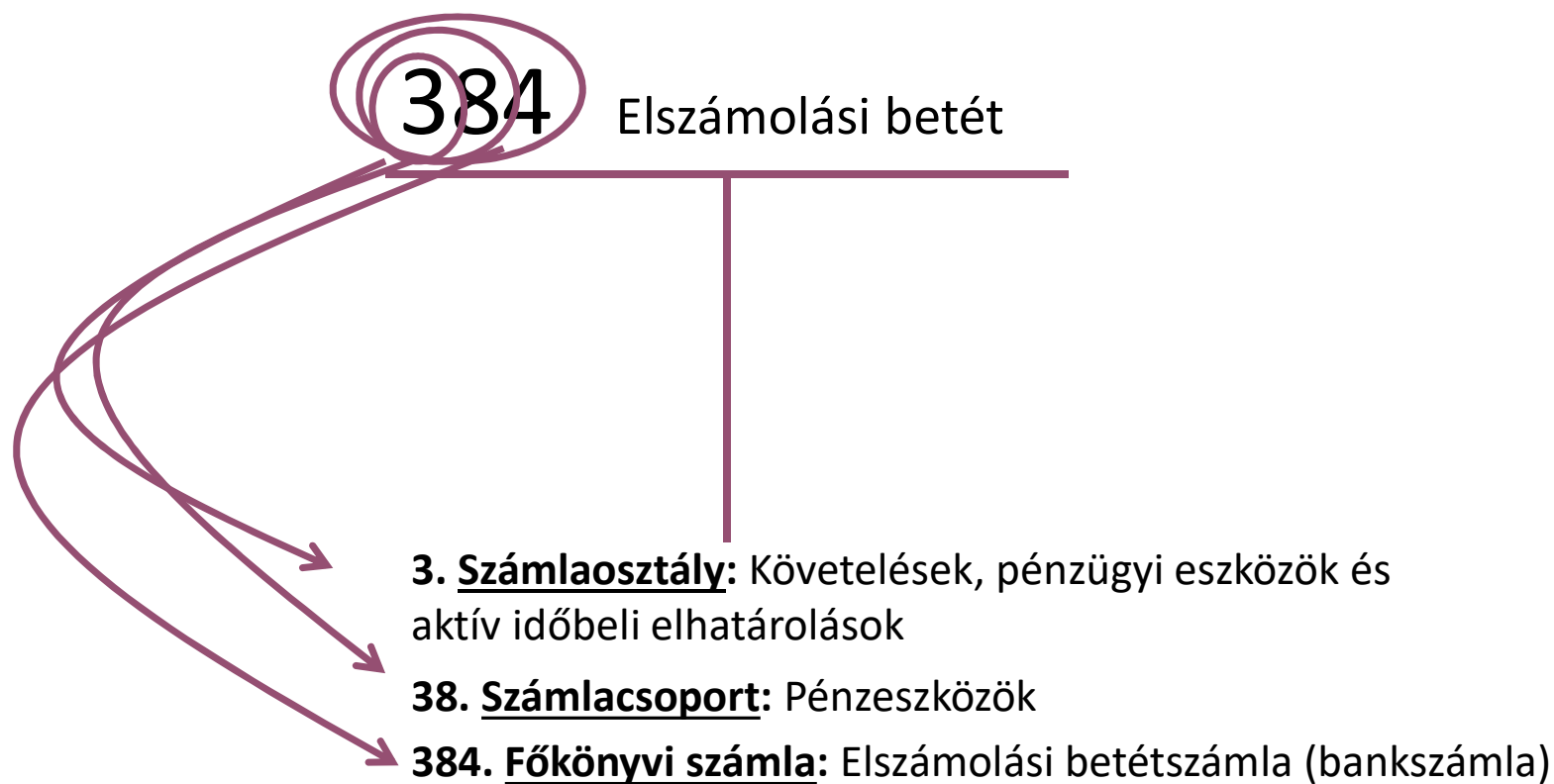
A főkönyvi számla 2

A kettős könyvvézés technikája: a gazdasági esemény feljegyzése egyidejűleg két számlán

A vagyoni, jövedelmi, pénzügyi helyzetben bekövetkezett változás értékét az egyik számla Tartozik, a másik számla Követel oldalán jegyezzük fel, meghatározott szabályok szerint.

A főkönyvi számlák decimális rendszere

A kettős könyvvitel szabályai

A **kettős könyvvitel** a vállalkozásnál bekövetkező minden gazdasági eseményt úgy vesz számba, hogy egyben önmagát is ellenőrzi, azaz minden változást „két aspektusból” mutat be. Ehhez segítségül a **főkönyvi számlák** szolgálnak. A ún. négyszámlasoros elméletben a vagyon és eredményrészeknek megfelelően **számlatípusokat** különböztetünk meg, amelyek **könyvelési szabályai** rögzítettek.

VAGYON

EREDMÉNY

megjelenési alak		eredet		eredménycsökkentő		eredménycsökkentő		eredménynövelő	
SZÁMLATÍPUSOK ÉS KÖNYVELÉSI SZABÁLYAIK									
ESZKÖZ számlák		FORRÁS számlák		KÖLTSÉG számlák →		RÁFORDÍTÁS számlák		BEVÉTEL számlák	
T 1,2,3.	K	T 4.	K	T 5. (6,7)	K	T 8.	K	T 9.	K
Nyitás	-	-	Nyitás	+	-	+	-	-	+
+	Zárás	Zárás	+						

Az egységes számlakeret

Az egységes számlakeret **célja, hogy a gazdálkodó eszközeinek és forrásainak, a gazdasági műveletek eredményre gyakorolt hatásának egységes rendszerbe foglalásával segítséget adjon a gazdálkodó számvitelének megszervezéséhez**, biztosítsa az e törvény szerinti, illetve e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerinti beszámoló elkészítéséhez szükséges alapinformációkat. [160. § (1)]

Számlaosztályok és azok tartalma

- **1. Számlaosztály** Befektetett eszközök
- **2. Számlaosztály** Készletek
- **3. Számlaosztály** „Többi” eszköz
- **4. Számlaosztály** Források
- **5. Számlaosztály** Költségnekem, Aktivált saját teljesítmények értéke
- **6-7. Számlaosztály** Költséghelyek, Költségviselők
- **8. Számlaosztály** Ráfordítások
- **9. Számlaosztály** Árbevételek, bevételek
- **0. számlaosztály** Nyilvántartási számlák

Számlarend

- A **kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó** az egységes számlakeret előírásainak figyelembevételével **olyan számlarendet köteles készíteni, amely szerinti könyvvezetés az e törvényben előírt beszámoló készítését maradéktalanul biztosítja.** [161. § (1)]
- A számlarend a következőket tartalmazza:
- *a)* minden alkalmazásra kijelölt **számla számjelét és megnevezését,**
- *b)* a **számla tartalmát,** ha az a számla megnevezéséből egyértelműen nem következik, továbbá a számla értéke növekedésének, csökkenésének jogcímeit, a számlát érintő gazdasági eseményeket, azok más számlákkal való kapcsolatát,
- *c)* a **főkönyvi számla és az analitikus nyilvántartás kapcsolatát,**
- *d)* a számlarendben foglaltakat alátámasztó bizonylati rendet.

Számlasor, idősor

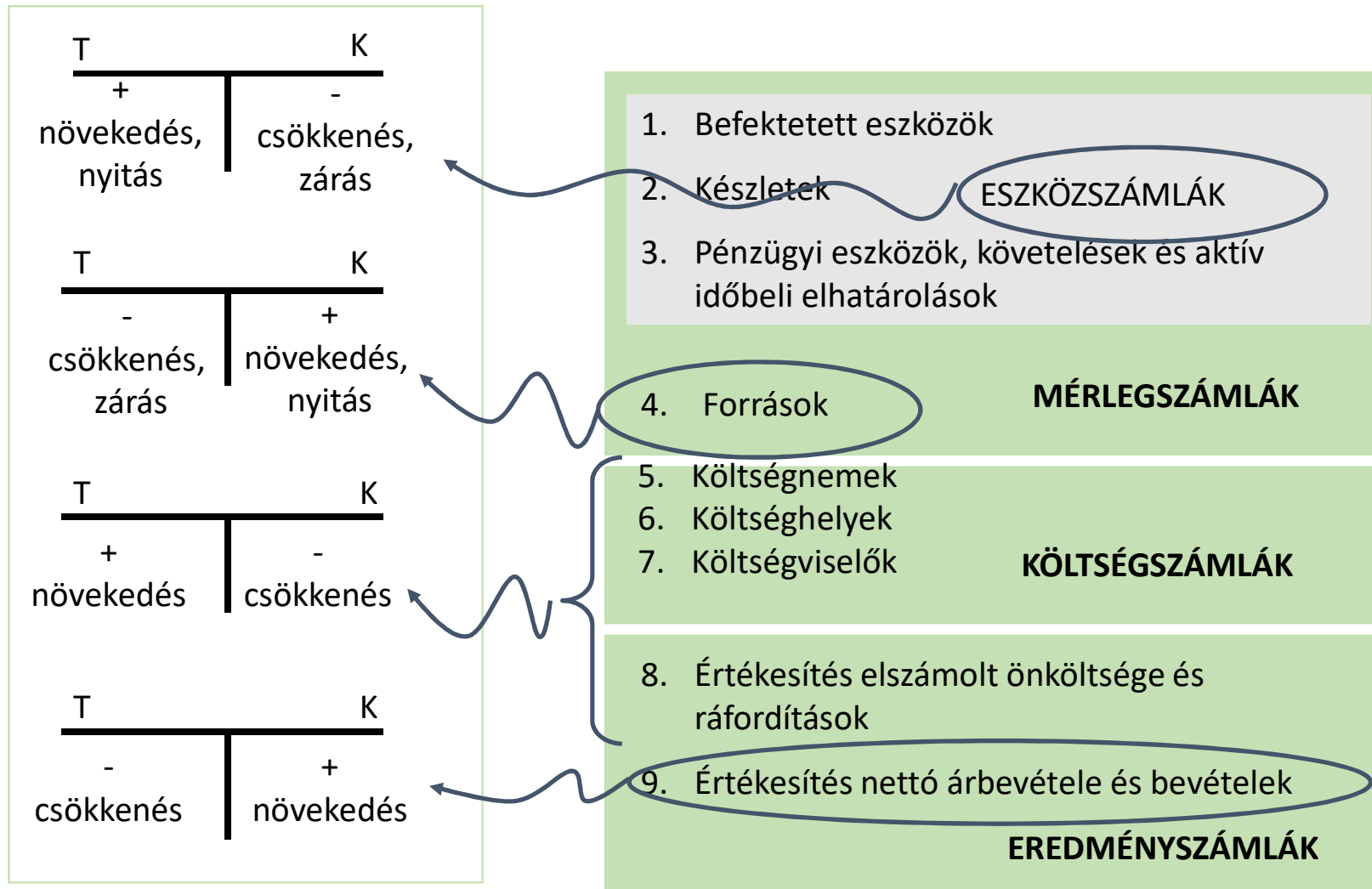
- Mindkettő ***ugyanannak a főkönyvi könyvelésnek*** kétféle megnyilvánulása
- Számlasoros könyvelés
  - A gazdasági eseményeket (hatásukat) főkönyvi számlákon számlánként mutatja
- Idősoros könyvelés
  - A gazdasági eseményeket időrendben és könyvelési naplónként mutatja
    - Nyitó napló
    - Záró napló
    - Vegyes napló
    - Bank napló
    - Pénztár napló
    - Vevők (kimenő számlák) naplója
    - Szállítók (bejövő számlák) naplója

A könyvelési tétel „egyik lába” az adott típust érinti

A napló rovatai:

Sor-szám	Kelet	Tartozik számla	Követel számla	Szöveg (gazdasági esemény megnevezése)	Összeg	
					Tartozik	Követel
16.	09.30	~~384~~ 389	381	Befizetés a bankba	10.000	10.000

A számlaosztályok számlái és az egységes számlakeret

A könyvelési tétel szerkesztéséhez szükséges ismeretek

1. Milyen vagyonrészt és/vagy eredménytényezőt érint a gazdasági esemény? (Állapítsa meg típusukat is: eszköz (E), forrás (F), költség (K), ráfordítás (R), bevétel (B)!)
2. Hogyan érinti őket? (Növeli vagy csökkenti?)
3. Mik az érintett számlatípus könyvelési szabályai?
4. Melyik vagyonrészt/eredménytényezőt képviselő számla melyik oldalára kell feljegyezni a gazdasági eseményt?

Pénzbefizetés - eszközkörforgás

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: A pénztárból befizetünk a bankba 10.000,- Ft-ot

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Pénztár: E, Bankszámla (vagy Elszámolási betétszámla): E)
2. A bekövetkezett változás (csökkenés, növekedés)
3. Az eszköz számlák könyvelési szabálya
4. Pénztár számla: K, Bankszámla: T

381. Pénztár	384. Elszámolási betét
- (K)	+ (T)
10.000	10.000

Befizetés a bankba

Demonstráció: „számlakaron”

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	T és K Összeg	Szöveg
1.	384. Elsz. betét	381. Pénztár	10.000	Befizetés a bankba

Anyagbeszerzés későbbi fizetéssel - eszközbevonás

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Anyagot vásároltunk 10.000,- Ft-ért, későbbi fizetéssel

1. A főkönyvi számlák kijelölése
(Anyagkészlet: E, Szállítókkal szembeni kötelezettség: F)
2. A bekövetkezett változás (növekedés, növekedés)
3. Az eszköz és forrás számlák könyvelési szabályai
4. Anyagok számla: T, Szállítók számla: K

454. Szállítók	211. Anyagok
+ (K)	+ (T)
10.000	10.000
Anyagvásárlás	

Demonstráció: „számlakaron”

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	T és K Összeg	Szöveg
1.	211. Anyagok	454. Szállítók	10.000	Anyagvásárlás későbbi fizetéssel

A kötelezettség kiegyenlítése átutalással - eszköz kivonás

A gazdasági események rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Átutaltuk tartozásunkat a szállítóknak, 10.000,- Ft-ot

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Elsz. betét :E, Szállítók: F)
2. A bekövetkezett változás (csökkenés, csökkenés)
3. Az eszköz és forrás számlák könyvelési szabályai
4. Szállítók:T, Elsz. betét: K

384. Elsz. betét	454. Szállítók
- (K)	- (T)
10.000	10.000
Átutalás	
Demonstráció: „számlakaron”	

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	T és K összeg	Szöveg
1.	454. Szállítók	384. Elsz. betét	10.000	Átutalás

Kötelezettség kiegyenlítése hitelből - forráskörforgás

A gazdasági események
rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Szállítókkal szembeni tartozásunkat hitelből egyenlítjük ki,
10.000,- Ft

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Rövid lejáratú hitelek:F, Szállítók: F)
2. A bekövetkezett változás (növekedés, csökkenés)
3. A forrás számlák könyvelési szabálya
4. Szállítók:T, Rövid lej. hitelek: F

452. Rövid lej. hitelek	454. Szállítók
+ (K)	- (T)
10.000	10.000
Kiegyenlítés hitelből	
Demonstráció: „számlakaron”	

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	T és K Összeg	Szöveg
1.	454. Szállítók	454. RL hitelek	10.000	Kiegyenlítés hitelből

Vagyonsváltozások a mérlegben – alapvető gazdasági események

T. Eszköz – K. Eszköz

Eszköz nő, eszköz csökken;
Eszközök körforgása

T. Eszköz – K. Forrás

Eszköz nő, forrás nő;
Eszközbevonás

T. Forrás – K. Eszköz

Forrás csökken, eszköz csökken;
Eszközkivonás

T. Forrás – K. Forrás

Forrás csökken, forrás nő;
Források körforgása

Az eredményt befolyásoló számlaosztályok

Páronként!

A költségnek más szerkezetben (81-83.)	8.	Az értékesítés árbevétele	9.
Az értékesítés közvetlen és közvetett költségei (81-85.)			
Egyéb ráfordítások	86.	Egyéb bevételek	96.
Pénzügyi ráfordítások	87.	Pénzügyi bevételek	97.

A VÁLLALKOZÁS EREDMÉNYE

VESZTESÉG**NYERESÉG**

Készletcsökkenés

A gazdasági események
rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Eladtunk 100.000,- Ft bekerülési értékű árut

1. A főkönyvi számlák kijelölése (Eladott áruk beszerzési értéke /Elábé/: R, Áruk: E)
2. A bekövetkezett változás (növekedés, csökkenés)
3. Az ráfordítás és eszköz számlák könyvelés szabályai
4. Eladott áruk beszerzési értéke /Elábé/: T, Áruk: K)

261. Áruk	814. Elábé
- (K)	+ (T)
100.000	100.000

Készletcsökkenés

Demonstráció: „számlakaron”

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	összeg	szöveg
1.	814. Elábé	261. Áruk	100.000	Készletcsökkenés

Értékesítés

A gazdasági események
rögzítése

Könyvelési tétel segítségével

Pl.: Az árut 170.000,- Ft-ért adtuk el, a vevő később fizet érte

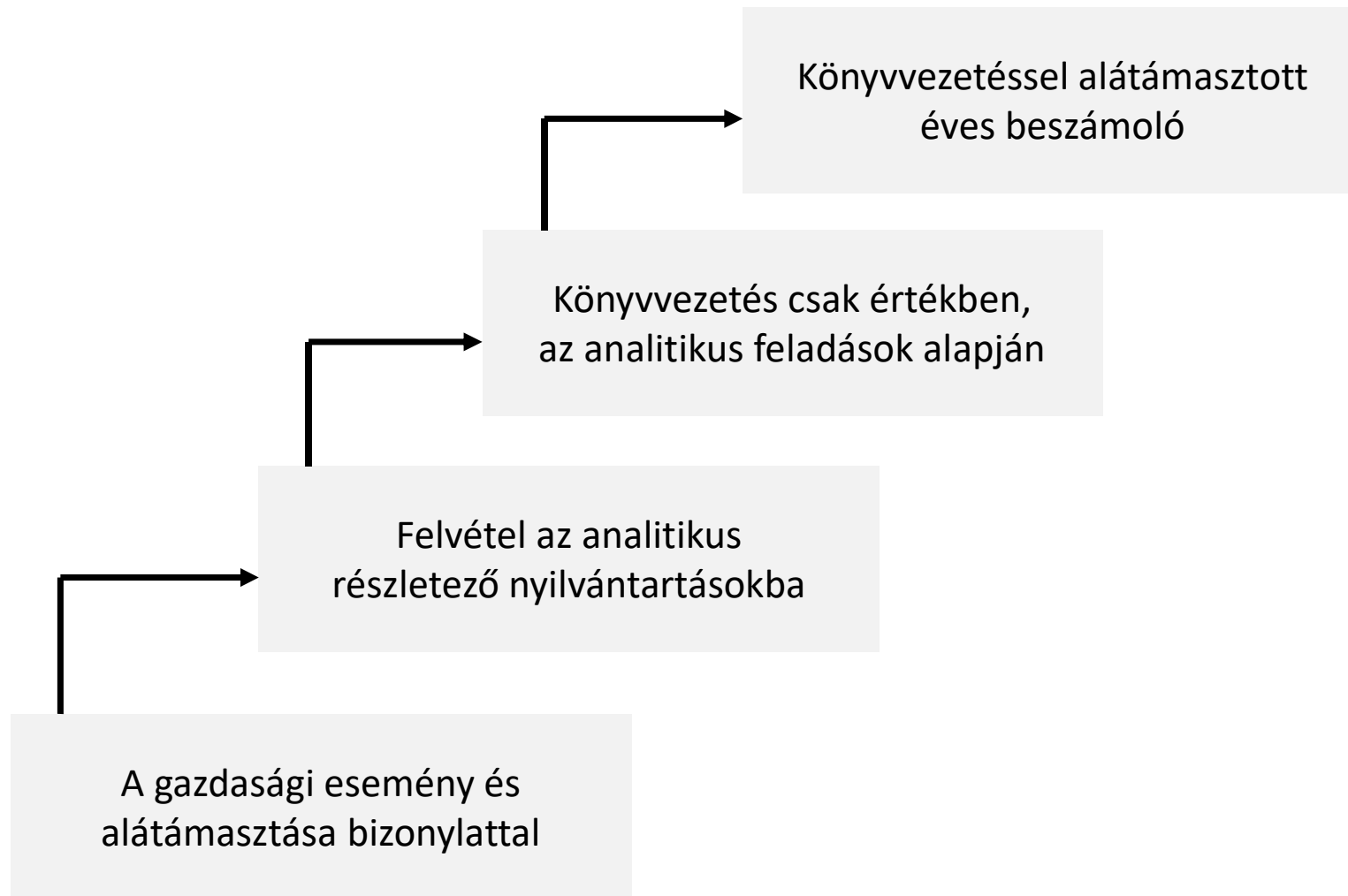
1. A főkönyvi számlák kijelölése (Vevők: E, Értékesítés nettó árbevétele: B)
2. A bekövetkezett változás (növekedés, növekedés)
3. A bevétel és eszköz számlák könyvelési szabályai
4. Vevők: T, Értékesítés nettó árbevétele: K

911. ÉNÁ	311. Vevők
+ (K)	+ (T)
170.000	170.000
	
Demonstráció: „számlakaron”	

A „gyakorlati” munka során a kontírozás

sorsz.	Tartozik szla	Követel szla	összeg	szöveg
1.	311. Vevők	911. ÉNÁ	170.000	Értékesítés

A gazdasági eseménytől a beszámolóig

Az általános forgalmi adó számviteli kezelése

Az ÁFA legfontosabb jellemzői és működése

Általános, azaz mindenkre vonatkozik, aki

Forgalmi típusú tevékenységet végez.

Adó, azaz közvetlen ellenszolgáltatás nélküli befizetési kötelezettség.

Jellemzői:

Közvetett, azaz áthárítható, így a végső fogyasztó fizeti meg.

Hozzáadott érték típusú

Vállalkozás	Beszerzés	Saját tevékenység	Értékesítés	Adófizetés	Hozzáadott érték
„A”	400+108	termelő v. szolgáltató	1000+270	270-108=162 (600*0,27)	1000-400=600
„B”	1000+270	termelő v. szolgáltató	2000+540	540-270=270 (1000*0,27)	2000-1000= 1000

Az ÁFA nyilvántartása

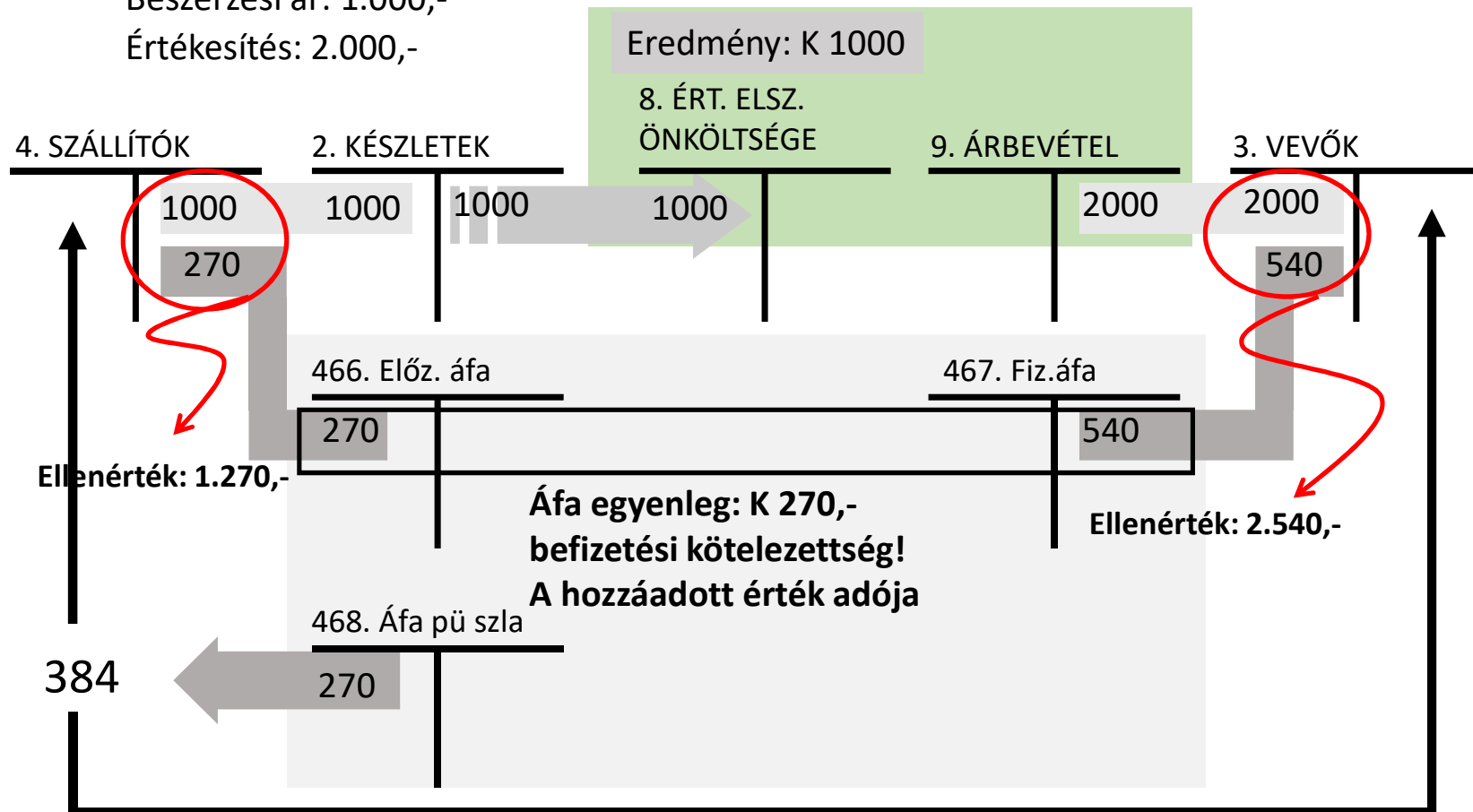
- Analitikában és bizonylatokon
    - Kulcsenként és tételesen;
    - Kötelező analitikus nyilvántartások az adókötelezettség teljesítése miatt
      - Vevő / Szállító
      - Beruházások, felújítások
      - Import
      - Saját teljesítményértékek
- Áfa analitikája
- Főkönyvi könyvelésben
    - Három szintetikus számla:
      - **466. Beszerzések előzetesen felszámított áfa-ja (beszerzéskor, T)**
      - **467. Fizetendő áfa (értékesítéskor, K)**
      - **468. Áfa pénzügyi elszámolási számla (pénzügyi rendezéskor)**

Példa – „B” vállalkozás

Továbbértékesítési célú beszerzés 27% levonható áfával.

Beszerzési ár: 1.000,-

Értékesítés: 2.000,-

Feladat

Vagyონrészek, eredménytényezők	Eszköz	Forrás	Költség	Ráfordítás	Bevétel
Fizetett kamat				x	
Belföldi értékesítés árbevétele					x
Immateriális javakra adott előlegek	x				
Személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség		x			
Vevők	x				
Árfolyamveszteség				x	
Hirdetés, reklám, propaganda költségek			x		

1) Tesztkérdés

Adja meg a számviteli politika helyes definícióját!

- a) a számviteli törvény diszpozitív előírásai közötti konkrét választás
- b) az eszközök és források értékelésére vonatkozó szabályzat
- c) a számviteli törvény vállalkozás általi értelmezése
- d) a vállalkozás jövőbeni terveinek leírása

2-3) Tesztkérdés

Melyik a helyes válasz?

A források körforgása azt jelenti, hogy

- a) Változik a mérleg főösszege
- b) Az egyik forrás annyival nő, amennyivel a másik csökken
- c) Az eszközök szerkezete változik
- d) A források csökkenek

Az összetett gazdasági esemény

- a) Csak a vagyont érinti
- b) Megnöveli az eredményt
- c) Változtatja az eredményt
- d) Csökkenti az eszközök értékét

4) Tesztkérdés

Folytassa az alábbi mondatot a megfelelő sorral!

A forrás számlán úgy könyvelünk, hogy ...

- a) a T oldalon van a NY, +, a K oldalon a -, Z.
- b) a T oldalon van a +, a K oldalon a -.
- c) a K oldalon van a +, a K oldalon a -.
- d) a K oldalon van a NY, +, a T oldalon a -, Z.

Ajánlott irodalom

- Siklósi-Veress (2016): Könyvvezetés és Beszámolóképzítés 2016, Saldo
1.6. fejezet
- 2000. évi C. törvény a számvitelről 15-16§ (a számviteli alapelvek)
(www.njt.hu)

Vonatkozó részek

- Dr. Sztanó Imre: A számvitel alapjai, 2013
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_c3_1065_1067_szamvitelalapjai_scorm/adatok.html
- Dr. Ormos Mihály: Számvitel, Typotex 2013
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0023_Szamvitel/adatok.html